Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 236. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ГРУДНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 8, -955. No. 236. VOL. LXII.

ЗДА ПРИЗНАЧАЮТЬ $34.5 БІЛЬЙОНІВ НА ОБОРОНУ

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУВАВСЯ НАД ОБОРОННИМ БЮДЖЕТОМ ІЗ СЕКРЕТАРЕМ ОБОРОНИ ВИЛСОНОМ, ДИРЕКТОРОМ БЮДЖЕТУ ҐЮЗОМ І ГОЛОВОЮ ОБ'ЄДНАНИХ ШЕФІВ ШТАБУ АДМІРАЛОМ РАДФОРДОМ

Ґеттисбурґ, Па. — Президент Айзенгавер обговорював подробиці оборонного бюджету на найближчий фінансовий рік, який починається 1 липня 1956 року, із секретарем оборони Чарлзом Е. Вилсоном та з директором бюджету Ровлендом Р. Ґюзом. В цих нарадах брали участь також заступник секретаря оборони Персівал Ф. Брондейдж, голова Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Артур В. Радфорд і асистент секретаря оборони Вілфред Дж. МекНейл. Після цих нарад, які тривали 90 мінут, секретар Вилсон заявив, що не буде більших змін в сумі, призначеній на оборонний бюджет, який на найближчий рік буде становити 34,500,000,000 долярів. Вилсон сказав, що ця сума може ще трохи збільшитися, а урядовці з Вашинґтону заявляють, що оборонний бюджет може виносити коло 35 більйонів долярів. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив після конференції, що видатки на оборонний бюджет ще не вирішені остаточно, і, мабуть, в цій справі ще будуть дальші конференції. — З Вашинґтону повідомляють, що армія зарядила в першу чергу продукувати в великій кількості керовані стрільна. Цю зброю мають продукувати в фабриці зброї в Редставні, Алабама, і вона має мати швидкість більшу від швидкости звуку. В фабриці працює більше як 100 німецьких фахівців, які в Німеччині продукували ракети під час другої світової війни. З цих керованих стрілен вдоволені всі три роди зброї: армія, летунство і фльота. Над продукцією цієї зброї має нагляд ґенерал-майор Джан Брюс Медаріс.

Стассен бачить небезпеку в об'єднанні робітництва

Дітройт, Мишиґен. — Асистент президента Айзенгавера в справах роззброєння, Гаролд Е. Стассен, промовляючи на зборах 650 членів Економічного Клюбу в Дітройті, сказав, що з об'єднання двох робітничих організацій АФП і КІО можуть виникнути деякі політичні ускладнення. Стассен твердить, що деякі робітничі провідники „надто захоплені політикою" і старатимуться впливати на членів робітничих організацій під час виборів. „Передбачаю, сказав Стассен, що ця тенденція після об'єднання збільшиться, і це є небезпечне для добра робітників та всієї нації". Стассен домагається, щоб робітники й робітниці зберегли свою політичну незалежність і були забезпечені від диктату голов робітничих спілок та власників чи управ корпорацій. Стассен підкреслював, що впродовж трьох років, коли при владі стоїть республіканський уряд, автомобільні робітники мають найкращу платню, а все таки провід Спілки Автомобільних Робітників, КІО, в 1952 році виступив проти Айзенгавера, і, мабуть, знову виступатиме проти нього в 1956 році.

Американсько-канадійські вправи у протилетунській обороні

Вашинґтон. — З військових кол повідомляють про американсько - канадійські вправи у протилетунській обороні, в яких беруть участь частини армії, фльоти, морської піхоти і летунства. Ці вправи мають виявити, чи добре зорганізована протилетунська оборона обох країн в зимових умовах. Припускають, що ворог задумав прорватися через оборонні радарові лінії ЗДА і Канади, щоб з повітря заатакувати ці країни. Американські й канадійські ловецькі літаки мають за завдання стримати ворога і не допустити його на територію обох країн.

Вашинґтонський архиєпископ — за допущення 250,000 іміґрантів річно

Ню Йорк, Н. И. — Один із найвищих достойників Римо-Католицької Церкви в цій країні, вашинґтонський архиєпископ Патрик А. О'Бойл домагався на зборах Американського Комітету для справ італійської іміґрації, щоб кожного року допускали до ЗДА 250,000 нових іміґрантів. На цих зборах було 1,350 делеґатів, якими проводив нюйоркський архиєпископ кардинал Френсіс Спеллман. Архиєпископ Бойл критикував також іміґраційний закон 1953 року, який ставить великі перешкоди в прибутті нових іміґрантів. Президент Айзенгавер вислав із Ґеттисбурґу свій привіт цим зборам, в якому заявив, що „ЗДА зроблять все, щоб поділитися овочами волі свого громадянства з новими іміґрантами". Італійський амбасадор Манліо Брозіо відзначив кардинала Спеллмана Великим Хрестом Ордену Заслуги, а ровлендського губернатора Денниса Робертса і сенатора Джана О. Пастора — Орденами Заслуги.

В АМЕРИЦІ

● **Республіканський** конґресмен із Ню Джерзі, Пітер Фрілінґгайзен домагається, щоб президент Айзенгавер вислав віце-президента Ричарда М. Ніксона на Середній Схід і до Південної Азії покласти основи для успішнішої американської політики, демонструючи зацікавлення ЗДА добробутом цих країн.

● **Генеральний прокуратор** Герберт Бравнелл закликав американців молитися за те, щоб Республіканська партія після виборів 1956 року залишилась при владі під проводом великого президента — Двайта Д. Айзенгавера.

● **До Вашинґтону** прибув уруґвайський президент Луїс Ватель Беррес, якого вітали з військовими почестями, що належаться голові держави. Віцепрезидент Ричард М. Ніксон вітав Берреса, як голову країни, яка здійснює демократію у себе і намагається збільшити її в цілому світі. Беррес прибув до ЗДА, щоб скріпити зв'язки між обома країнами.

● **Бувший президент** Геррі С. Труман легко захворів і мусів протягом трьох днів залишатися вдома, відмовившись від участи в політичному й громадському житті.

● **У Бостоні** ведуть широку аґітацію за республіканського кандидата на президента, — губернатора стейту Массачусетс Крістіяна А. Гертера, якщо Айзенгавер не схоче другий раз кандидувати.

● **Секретар рільництва** Езра Тефт Венсон твердить, що фармерська криза не пошкодить республіканцям у виборах 1956 року. Венсон признав, що демократи використовуватимуть фармерську кризу для своїх виборчих політичних цілей.

● **Вже четвертий** визначний комуніст, 52-річний виконний секретар комуністичної партії Нюйоркського стейту — Вільям Норман, який від 1951 року уникав арешту, добровільно з'явився до органів влади. Суд над ним відбудеться 27-го лютого 1956 року. Його випущено за кавцією 20,000 долярів.

НАРАДИ НАД БЮДЖЕТОМ ЗБРОЙНИХ СИЛ ЗДА

Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, асистент секретаря оборони Вільфред Дж. МекНейл та голова Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Артур В. Радфорд в Ґеттисбурґу, Па., де вони відбули наради з президентом Айзенгавером в справі бюджету збройних сил ЗДА.

Домагаються зменшення податків на 4 більйони долярів

Вашинґтон. — Група підприємців, зорганізована в Комітеті для Економічного Розвитку, заявляє, що уряд повинен в найближчому фінансовому році зменшити федеральні податки на 4 більйони долярів. На думку цього Комітету зменшення податків є важніше в теперішній господарській ситуації, як зменшування федерального заборгування, яке тепер становить 280 більйонів долярів. Комітет для Економічного Розвитку — це Крайова дослідна організація, яку фінансують промисл і підприємці. Звіт цього Комітету про можливість зменшення податків підтримує недавню заяву секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі, який казав, що кожна надвишка в бюджеті 1957 року повинна йти на зменшення податків. Але є й такі економісти, які твердять, що треба б в першу чергу почати зменшувати федеральне забургування. Та голова Комітету для Економічного Розвитку Фрейзар Б. Вайлд твердить, що покищо немає небезпеки інфляції доляра, і тому не муситься зменшувати федеральне заборгування. Вайлд каже, що зменшення податків не матиме впливу на ціни, бо уряд достосує тільки свої видатки до податкових впливів. Згідно з опінією Комітету такий „стабілізаційний" бюджет дозволяв би зредукувати податки на 4,000,000,000 долярів, якщо не треба буде збільшувати федеральних видатків. В першу чергу мали б зменшити індивідуальні податки, щоб збільшити купну спроможність широких кол населення та підтримувати продукцію країни.

Гарриман атакує уряд Айзенгавера, а Мічелл його обороняє

Ню Йорк, Н. И. — На зборах АФП — КІО промовляв нюйоркський губернатор Аверелл Гарриман і атакував уряд президента Айзенгавера за те, що не здійснив своїх обіцянок і не змінив робітничого закону Тефта - Гартлі, який некорисний для робітництва. Гарриман заявив, що об'єднане зорганізоване робітництво повинно збільшити свою політичну діяльність, а не припинити її або зменшити, як цього домагаються деякі республіканці. Секретар праці Джеймс П. Мічелл у своїй промові обороняв адміністрацію президента Айзенгавера заявляючи, що ніхто інший не зможе так боронити справи миру в світі, як це робив і робить Айзенгавер. Мічелл заявив, що об'єднане робітництво буде працювати і в політичній ділянці і збільшить ряди своєї організації, яка тепер нараховує 15,000,000 членів.

УКК ґратулює Джорджові Міні

Ню Йорк. — Український Конґресовий Комітет вислав минулого понеділка, 5-го грудня, ґратуляційну телеграму Джорджові Міні, з приводу об'єднання Американської Федерації Праці та Конґресу Індустріяльних Організацій в одну федерацію робітничих спілок та вибору Міні на голову тієї федерації. В телеґрамі УКК, підписаній його екзекутивним директором адв. Степаном Яремою, сказано: „Український Конґресовий Комітет, який репрезентує півтора мільйона американців українського походження, — більшість з яких є членами АФП і КІО, висловлює Вам найкращі побажання з приводу Вашого вибору на президента найбільшої вільної робітничої федерації в світі, і найщиріші побажання добра і успіхів для розвитку новоустановленої організації, яка продовжуватиме зусилля на користь свободи праці не тільки робітників, але також усіх одиниць і народів у всьому світі, аж доки марево комуністичного поневолення не буде виелімінуване". Як відомо, представникам УКК уже раніше пощастило нав'язати деякі зв'язки з п. Міні та зорієнтувати його в українській визвольній проблематиці.

Український автор в американському журналі пропонує З'єдинені Держави Сибіру

„Марін Корпс Ґазетте", орґан Корпусу Морської Піхоти, надрукував у своєму грудневому числі довшу статтю відомого українського автора, проф. Лева Шанковського, про Сибір, в якій подається основні дані про ту велику частину совєтської імперії, зокрема про її національний склад і антибольшевицьке наставлення, та в заключенні видвигається можливість створення З'єднених Держав Сибіру. „Сибір перестав би бути застоєм (беквотер) історії та величезним концентраційним табором каторжної праці" — сказав в статті — натомість став би корисною складовою частиною світової системи і служив би не імперіялістичним інтересам Москви, але розвиткові всього людства. — Автор, згадуючи про визвольні змагання сибірського населення з кінцем першої світової війни, твердить, що теж і сьогодні це сибірське бажання позбутися російського панування не зменшилося. В статті підкреслюється ролю українського населення Сибіру, як теж згадується про українську визвольну боротьбу проти Москви взагалі, а большевизму зокрема.

Між Францією і Західньою Німеччиною взаємини дуже добрі

Париж. — Між Західньою Німеччиною і Францією ведуться від довшого часу наради для вирівняння всяких різниць поглядів щодо майбутньої нової німецької армії і ті наради проходить гладко в атмосфері взаємного довір'я — повідомляє французька преса. Александер Пароді, постійний репрезентант Франції в Раді Організації Північно-Атлантійського Пакту, признав, що німці навіть не використали досі вповні всіх прав, що їх давав їм в ділянці збройння Паризький договір. Французькі військові чинники, заступлені в НАТО, не мають ніяких застережень щодо плянів і способу організування нової німецької армії, а тільки політичні французькі чинники висунули низку сумнівів і побажань, які стрінули прихильну оцінку німців. Англійська преса з вдоволенням підкреслює „взаємне зрозуміння і пошану", що характеризують теперішні німецько-французькі взаємини. Це, мовляв, наслідок послідовної політики канцлера Аденауера, який не хотів, щоб у справі нової німецької армії, чи у справі Зарщини панував конфлікт між Німеччиною і Францією.

Ізраїль не бачить причини до оптимізму

Вашинґтон. — Ізраїльський міністер закордонних справ Шаретт заявив журналістам, що він не бачить причини до оптимізму, що його висловив в останніх своїх заявах державний секретар Доллес при обговорюванні ситуації на Середньому Сході. Шаретт відвідав державного секретаря Доллеса і відбув з ним півторигодинну конференцію. Він заявив після неї журналістам, що він запевнив державного секретаря про невідхильність від принципу, що Ізраїль не може зробити арабам ніяких територіяльних концесій. Але — мовляв — це не виключає „малих кордонних поправок". Саме можливість порозуміння між Ізраїлем та його арабськими сусідами на такій плятформі, що Ізраїль погодиться на коректуру кордонів в користь арабів, зате арабські держави визнають ізраїльську державу і підпишуть спільний пакт безпеки — була головною темою конференції Доллеса з Шареттом — впевняють американські часописи. В найближчий понеділок Моше Шаретт, який брав активну участь в кампанії серед американських жидів у збірці грошей на закуп зброї для Ізраїлю, виїздить в цій самій цілі до Европи.

Об'єднані Нації радитимуть в наступному році в Европі

Об'єднані Нації. — В колах делеґатів до Об'єднаних Націй зростає переконання, що наради Генеральної Асамблеї в наступному році, які мають початися 18 вересня 1956 року, повинні відбуватись в Европі, а не в Америці. Найважнішою причиною такого пляну є президентські вибори в Америці, які саме тоді стоятимуть в розпалі передвиборчої аґітації. Тому, що в наступному році на денному порядку ОН стоятиме справа прийняття до ОН комуністичного Китаю, яка знайде широкий відгук також в американських виборах, а американська преса й різні політичні діячі напевне будуть атакувати ОН за уґодівство у відношенні до комуністів. Генеральний секретар ОН Даґ Гаммершилд є противником перенесення сесії Об'єднаних Націй до Европи з уваги на великий зріст коштів і пропонує, щоб сесію відбути весною, а не осінню, щоб вона таким чином не збігалась з американськими виборами. — Але більшість делеґатів противиться цьому тому, що весною відбуваються в більшості держав важливі парляментські наради, під час яких делеґати до ОН повинні бути в своїх країнах. Як місце наступної сесії передбачають Лондон, де Об'єднані Нації відбули свою першу сесію в 1946 році, а далі Женеву з її палацом Ліґи Націй, Париж і Відень.

Москва не поступиться німцям в справі східнього кордону

Берлін. — Совєтський уряд не вважає кордону на річках Одра-Ніса предметом торгу у відношенні до Західньої Німеччини — твердить берлінський кореспондент „Н. Й. Таймсу" Джек Реймонд. Він спирає своє твердження на основі переведених ним самим розмов, вражень і спостережень під час своєї довшої подорожі по всіх сателітських державах, зокрема Польщі і Чехословаччині. Мовляв, в усіх тих державах існує така ненависть до німців і острах перед відродженням їхньої державної сили, що вони ставляться з недовір'ям навіть до східньо-комуністичної німецької „держави", цілком підпорядкованої Москві. На випадок, якщо Москва признала б право об'єднаній Німеччині пересунути свої східні кордони поза теперішній кордон до кордону з 1939 року, всі сателітські держави добачили б у цьому таку „зраду" збоку Москви, що грозив би вибух одвертого протимосковського бунту, гіршого, ніж був бунт Тіта. В усякому разі розлетівся би військовий блок за т. зв. Варшавським пактом. Москва ж не може дозволити собі на одвертий конфлікт з усіми сателітами, особливо ж з Польщею, з уваги на її стратегічне значення. І тому доходить до висновку той американський журналіст — Москва воліє узгіднити власну закордонну політику з інтересом своїх сателітів та недопускати взагалі навіть до об'єднання Німеччини, відкидаючи його навіть за ціну відмови Німеччини від участи в НАТО.

Москва заперечує повідомлення про підвищення Маленкова на пост першого віце-прем'єра

Москва. — Представник пресового відділу міністерства закордонних справ заперечив подану західніми газетами за московським радіо вістку про підвищення Маленкова на становище першого віце-прем'єра СССР, заявляючи, що ні в становищі ні в титулі Маленкова не було ніяких змін. Маленков, який „зрезиґнував" у лютому ц. р. з посту прем'єра СССР, став після своєї резиґнації міністром совєтських електростацій й одним із численних в СССР віце-прем'єрів. Він залишився також членом президії центрального комітету комуністичної партії Совєтського Союзу. Повідомлення про підвищення Маленкова подали в понеділок цього тижня пресові аґенції з Лондону. Аґенція Юнайтед Прес перевірила копію передачі московського радіо і ствердила, що в цій передачі Маленков був таки справді названий першим віце-прем'єром. Представники цієї ж аґенції підкреслюють, що московське радіо дуже рідко помиляється у визначуванні титулів совєтських достойників.

ДОЛЛЕС ОБВИНУВАЧУЄ ХРУЩОВА У СІЯННІ НЕНАВИСТИ В АЗІЇ

Вашинґтон. — Хрущов і Булґанін мали на цілі нацьковувати своїми пристрасними промовами Індію до насильного виступу проти Портуґалії у справі Ґої — такий зміст відповіді державного секретаря Дж. Ф. Доллеса на запити журналістів на останній пресовій конференції, яку державний секретар відбув у вівторок 6 грудня ц. р. Найбільше місця на тій конференції зайняла власне ця справа у зв'язку з минулотижневим спільним комунікатом державного секретаря Доллеса і портуґальського міністра закордонних справ д-ра Кунги, в якому названо Ґою портуґальською „провінцією". В Індії той вислів викликав невдоволення, тому, що Ґоя, яка лежить на південно-західньому побережжі Індії, є в очах індійців частиною Індії, яка повинна до неї вернутися. Державний секретар Доллес заявив, що формально-правно Ґоя є від 400 років портуґальською провінцією і таке окреслення відповідає її теперішньому станові, бо так вона названа в портуґальській конституції. Мешканці Ґої, як і інших портуґальських провінцій, цілком зрівняні в правах з портуґальцями й можуть займати всі урядові становища також в Портуґалії. Державний секретар підписав був у минулу п'ятницю той спільний комунікат з портуґальським міністром (заявив він тепер), щоб протиставитись кампанії совєтських гостей в Індії, які своїми пристрасними промовами мали на цілі викликати атмосферу, пригожу для насильних актів проти портуґальців в Ґої. З'єднені Держави — заявив Доллес — не займали ніколи становища до самої суті спору за Ґою, тільки стояли завжди на становищі, що ту справу треба поладнати мирно, що признавав також і індійський прем'єр Неру. Запитаний ще про зв'язок промов Булґаніна і Хрущова в Індії з ослабленим „духом Женеви", державний секретар ствердив, що ті промови дуже „розріджують" того духа. З інших справ заторкнено м. ін. справу прийняття 18 нових членів до Об'єднаних Націй. Державний секретар заявив, що він не знає, яке становище в Раді Безпеки займе Національний Китай, але ЗДА стояли завжди на становищі, щоб не зловживати правом „вета" при голосуванні над прийняттям таких нових членів, які мають запевнену більшість двох третин на Генеральній Асамблеї. В справі єгипетсько-ізраїльського конфлікту Доллес запевнив, що „існують можливості порозуміння", хоч не сказав нічого конкретного. Державний секретар відмовився відповісти на питання у зв'язку з закидами губернатора Гарримана під адресою сучасної закордонної політики ЗДА, бо, мовляв, він не хоче встрявати в партійно-політичні спори.

Хрущов закидає Заходові приготовлювання Німеччини до війни

Ранґун. — *„Вони втягнули* Західню Німеччину до НАТО, вони озброюють Західню Німеччину своєю зброєю" — кричав Хрущов у своїй останній промові перед виїздом з Бірми назад до Індії. Повторивши своє попереднє дикошинне обвинувачення Заходу, що той Захід нібито штовхав націстську Німеччину до війни проти СССР, тепер Хрущов додав: „Чи це не ті самі держави користуються тими самими методами, які пробують штовхнути Західню Німеччину на шлях війни і нової авантури?" — Найгостріші атаки Хрущов знову звернув під адресою Англії, пригадавши їй ще Кримську війну з-перед рівно 100 років і потім підтримування протибольшевицьких рухів після вибуху революції в Росії. Водночас Хрущов атакував знову Америку, закинувши їй „окупування" Формози, яка „законно" належить „Китайській Народній Республіці". Національний Китай Хрущов назвав „групою бандитів Чіянґ Кай-шека". Не називаючи за іменем З'єдинених Держав, — Хрущов закинув їм намагання „диктувати Бірмі ціни" на харчові продукти (головно риж), що їх продукує також Америка. „Совєтський Союз завжди був проти такої політики". У тій самій нацьковувальній промові Хрущов цинічно впевняв, що Совєти „бажають собі тільки миру і роблять все для зменшення міжнародного напруження".

Етлі залишає становище провідника британської партії праці

Лондон. — Колишній прем'єр великої Британії Клемент Р. Етлі, що був провідником британської партії праці на протязі останніх двадцяти років, вирішив зрезиґнувати із свого становища і передати пост лідера партії комусь із молодших партійних діячів. В політичних колах впевнені, що після своєї резиґнації Етлі одержати від королеви титул графа і місце в Палаті Лордів. Тоді теж він мусить зрезиґнувати із свого мандату в Палаті Громад, членом якої він був на протязі 32 років. Між наслідниками Етлі на становище провідника партії називають Бевена, провідника лівого крила партії, Моррісона — колишнього віцепрем'єра і міністра закордонних справ та молодого 49-літнього партійного діяча Ґейтскелла.

В СВІТІ

● **Англія** вже поступається кипрським грекам, які домагаються права на самовизначення. Англійський міністер закордонних справ МекМіллан заявив в палаті громад, що Англія „готова за якийсь час" признати мешканцям Кипру право на самовизначення, але відмовився сказати, коли це саме мало б статися. Поступ у тому, що Англія признає самий принцип самовизначення у відношенні до Кипру. Архиєпископ Макарій, лідер кипрських греків, настоює, щоб Англія визначила точний термін, коли на Кипрі буде переведений плебісцит, у висліді якого Кипр напевне перейде під володіння Греції. Англія ж не хоче зв'язувати себе таким зобов'язанням з уваги на складну міжнародну ситуацію.

● **Французький** письменник Рожер Ікор дістав „Нагороду Ґонкура" — найвище літературне відзначення у Франції, — за повість „Скаламучені води". Відзначувані щороку цією нагородою 10 найкращих письменників дістають лише „символічних" 5,000 франків (коло $14), зате завдяки такому відзначенню їхні твори мають величезний попит, що приносить їм десятки тисяч долярів авторського гонорару.

● **Александер Власов,** один із членів делеґації совєтських будівельників, що недавно об'їздила ЗДА, накинувся знову в пресі на американську поліцію, яка, мовляв, „організувала хуліґанські напади на совєтських делеґатів" і дозволяла підкидати до їх готелевих кімнат летючки з закликом залишатись в Америці.

● **Японська преса повідомила,** що американський секретар армії Вільбер Брукер, який подорожує тепер по Далекому Сході, обіцяв японському урядові посередництво між Японією і Південною Кореєю у їх вічних спорах. Південно - корейський президент, Синґман Рі, так ненавидить японців з часів їхньої окупації, що відкидає всі спроби замирення. Японські рибалки не можуть наблизитись на 100 кілометрів до берегів Кореї, щоб не наразитись на стрілянину, схоплювання та нищення їхнього дорobку. Така поведінка Кореї дуже на руку комуністам.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized july 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІСТОРИЧНА ПОДІЯ

Це була справді історична подія, коли в понеділок, 5-го грудня ц. р. в Ню Йорку провідники двох великих американських професійних спілок, голова Американської Федерації Праці Джордж Міні та голова Конгресу Індустріяльних Організацій Волтер П. Рутер, подали один одному руки і разом піднесли великий молоток, щоб його ударом по столі відкрити спільну конвенцію двох організацій, які в тій самій хвилині стали одною, могутньою федерацією американських професійних спілок. Це завершує точно 20 років „холодної війни" між двома американськими робітничими організаціями і знову об'єднує їх в потужний робітничий рух, зорганізоване членство якого доходить до 16 мільйонів.

При цій нагоді цікаво заглянути в історію зорганізованого американського робітничого руху. Початок його сягає до 1869-го року, коли створено Орден Лицарів Праці, який десять років пізніше відбув своє перше загальне зібрання. Проте, справжня організація професійних спілок почалася в 1881-му році, коли представники друкарських, залізничих, сталеварних та інших робітників створили Федерацію Організованих Професійних і Робітничих Спілок, яка нараховувала вже 45,000 членів і з якої в 1886 році виломилась опозиційна Американська Федерація Праці, що поступово „з'їла" Орден Лицарів Праці, хоч формально проіснував він до 1917-го року. Організований робітничий рух ріс і розвивався відносно дуже швидко, хоч і мав постійні внутрішні та зовнішні конфлікти. З внутрішнього конфлікту зродився в 1935 році Конґрес Індустріяльних Організацій, а з ним почалася і згадана „холодна війна" між робітничими організаціями.

Можна припускати, що конкуренційні змагання між Федерацією і Конґресом, відомими під скороченими назвами АФЛ і СІО, поважно злагіднили воєнні обставини і важлива роля, яку ці обидві організації відіграли у воєнних зусиллях країни, співпрацюючи якнайтісніше з урядом та урядовими воєнними аґенціями. Від того часу не припинялись тенденції до об'єднання, які й завершились повним успіхом на цій історичній спільній конвенції в Ню Йорку. Вагу цього об'єднання, як і вільного робітничого руху взагалі, підкреслюють обставини, в яких ця конвенція відбувається, і загальна увага, з якою до неї ставиться вся країна, від президента Айзенгавера почвинаючи.

Об'єднаний американський робітничий рух має величезне значення не тільки для власної країни, але й для цілого світу в його теперішньому положенні. Поперше, цей рух яскраво заперечив марксистську тезу „боротьби кляс", як цілі і долі робітництва. Не боротьбою кляс та нищенням „клясових ворогів", але співпрацею та „спільнотою інтересів" спричинився американський зорганізований робітничий рух у великій мірі до загального розвитку країни, до постійного піднесення її добробуту та могутности. Не „боротьбою кляс", а тільки цією „спільнотою інтересів" переміг американський робітник, ставши з визискуваного „пролетаря" справжнім паном своєї країни і своєї долі.

Нічого дивного немає в тому, що саме американське робітництво так швидко збагнуло смертельну загрозу збоку комунізму, і саме воно стоїть сьогодні в аванґарді боротьби проти комунізму, як на внутрішньому, так і на світовому фронті. Сьогодні комуністичним п'ятиколонникам і аґентам скорше може вдатися знайти собі якогось поплентача з-поміж відірваних від землі і дійсности інтелектуалів чи змаґнірованих голівудських артистів, ніж з-поміж робітництва. Що більше, саме організоване американське робітництво, очистившись після війни від комуністичного намулу, повело безкомпромісову боротьбу проти підступного комуністичного інтернаціоналу, відкриваючи очі світовому „пролетаріятові" на справжню народовбивчу суть комунізму.

Тепер, після об'єднання робітничих організацій, американський робітничий рух стає ще могутнішим партнером у розбудові та управлінні країни, ще гострішим інструментом у боротьбі проти злочинного міжнародного комунізму. Сьогодні цей робітничий рух стає вже неприступним бастіоном демократичної системи та її інституцій. Тож не диво, що об'єднання робітничих організацій привітала вся американська суспільність, добачаючи в силі робітничого руху свою власну силу, а в добробуті робітника — свій власний добробут. Очевидно, що американський зорганізований робітничий рух, як і все на світі, має ще всілякі недомагання, але вони не пересуджують загального розвитку.

З цим розвитком та значенням зорганізованого робітничого руху треба тільки привітати теж і успішні в останньому часі намагання нашого УКК увійти з проводом цього руху у ближчий контакт і звернути його увагу на важливість української визвольної проблеми.

ДИПЛОМАТІЯ

Хоча широка публіка звикла до термінів „дипломат-дипломатія", часто чує про них і сама їх уживає, проте все ще не здає собі справи з великого їх практичного значення для народу і всього людства. Офіційна дефініція, що таке дипломатія, це — за Британською Енциклопедією — „вмілість керувати міжнародними взаєминами". Це ширше поняття, як уміння вести міжнародні переговори. Слово „дипломат" — грецького походження, від „діпльома" — подвійно згорнений відпис державного акту, що його оригінал недоступний для публіки. Такими „дипломами", себто писаними актами державного суверена, користувались особи, які від часів, коли почали існувати держави, мусіли займатись нормуванням міждержавних зв'язків. Проте, саму історію дипломатії виводять лише від 15 сторіччя, і за її колиску вважають Італію, самого ж терміну „дипломат-дипломатія" вжито буцімто вперше під кінець 18-го сторіччя в Англії. Історія дипломатії почалася від перших спроб систематичного вивчання метод і духа міжнародних зв'язків та характеру і правного стану дипломатичних аґентів. В окрему науку перетворилась дипломатія тоді, коли вона могла спиратися на наявній вже політичній науці і на скодифікованому міжнародному праві. Наука дипломатії охоплює в першій мірі вивчення історії і характеру державно-політичних систем, які в свою чергу стали віддзеркаленням філософських теорій і суспільно-політичних ідей, а далі — аналітичного студіювання чартерів міжнародних установ, міжнародних договорів і міжнародного законодавства. За останніх 150 років студії політичних наук настільки розвинулись і поглибились (хоч їх розмірно пізно почали виділяти в самостійні факультети й окремі високі школи), а в техніці міжнародних взаємин так глибоко закоренились впродовж останніх 500 років різні непорушні норми, що дипломатія оформилась не тільки в ділянку науки, а й в окрему професію. І вже 20-те сторіччя має буквально в усіх державах світу професійних дипломатів, себто урядовців ресорту закордонних справ, які ладнають зв'язки з зовнішнім світом, чи — простіше кажучи — ведуть закордонну політику держави.

І так є особливо в теперішньому часі. Змінюються уряди, до влади приходять інші політичні партії, в державі настають інші політичні системи, на чолі держави й урядів стають інші люди різного політичного світогляду, різного формату й різної вдачі, а те саме стосується також безпосередніх офіційних керівників закордонної політики, конституційно відповідальних перед законодатними палатами міністрів і державних секретарів закордонних справ. Проте, апарат закордонної політики залишається здебільша незмінний. Навіть у такій страшній революції, як большевицька, що комітьголовою перевернула все життя в державі, першим совєтським міністром закордонних справ був старий царський аристократ із „старорежимною" політичною освітою — Чічерін, який — кажуть — вишукував для дипломатичної праці невистріляних урядовців царського міністерства закордонних справ. Те саме було з Наполеоном (на початку 19-го сторіччя!), що розшукував дипломатів людвиківського періоду, невинищених у Французькій революції, а також з Наполеоном III, який нав'язував до дипломатії з часів Наполеона I. І те саме дістеся також в сучасній Західній Німеччині, яка мала величезний клопіт, звідкіль взяти вишколених дипломатів для обсади новоствореного міністерства закордонних справ і всіх дипломатичних становищ за кордоном, коли стільки професійних німецьких дипломатів або вигинули, або стали непридатними, як занадто заанґажовані за гітлерівського режиму.

Це зрозуміло, бо держава може змінювати політичну систему і людей при своїй кермі, але не змінює географічного положення і не всилі змінити своїх сусідів. Трудно змінити також її економіку і не можна протягом ночі змінити суспільний вигляд, а коли навіть він зміниться, то основні потреби живих людей, кляс і верств, без уваги на їх місце в державі та їх нову назву, таки здебільша залишаються ті самі. І тому й відношення держави до зовнішнього світу більш-менш те саме, себто — закордонна політика держави мусить нав'язувати до минулого, мусить, бодай в загальних рямцях, триматися давньої схеми, давніх цілей. Змінюється клімат, в якому мусить діяти дипломатія, бо наростають нові ідеї, якими захоплюється політично зорганізоване громадянство та які знаходять свій вираз в новому державному законодавстві. Тому змінюються методи політики, але сама політика в основі залишається та сама. І навіть тоді, коли переводиться її найрадикальнішу перевірку, то ця перевірка стосується здебільша метод, а не цілей, якими є добро даної країни і її народу.

І тому не ті люди, які є кожночасними міністрами закордонних справ, фактично керують закордонно-політичним апаратом, а незмінні професійні дипломати, мало відомі загалові, бо діють вони в тиші своїх кабінетів чи на постах закордонних репрезентантів країни. Очевидно, коли керівником закордонної політики стає чільна індивідуальність з великим темпераментом і великою активністю, то він перестає бути „невільником апарату" і надихує цей апарат новим духом, підсовує йому нові ідеї, наломлює до нових концепцій. Але ж ніякий геній не всилі охопити тієї величезної сили проблем, що їх накидають зв'язки з цілим світом, бо всюди інші відносини, всюди треба стосувати інші методи, і тому для кожної справи потрібні фахівці, які роками вивчали дані проблеми.

У нинішній міжнародній метушні люди знають тільки те, що дістеся, так би мовити, на очах всіх. Знають про Женевську конференцію з похороненим на ній „духом", про розхристані провокаційні промови Хрущова в Індії, про відгрожування генерала Діброви в Берліні, про совєтські танки в Єгипті, про комунікат про вибух водневої бомби на острові Вранґеля. Але тихо, поза кулісами, діє безупинно дипломатія західних великодержав, які не залишають без бою поля совєтській дипломатії. У тому двобої західня дипломатія записала за останніх десять років великі перемоги — поруч із великими невдачами. Окупування Совєтами всієї Середньої Европи — це був доказ страхітливої короткозорости західньої дипломатії, яка не навчила офіційних представників Заходу в Ялті й Потсдамі, що не вільно вірити большевицькій Москві і не вільно бути сліпо льояльним, бо це буде одностороння льояльність. Плян Трумана, плян Маршала, НАТО, Західня Европейська Унія, ліквідація конфлікту в справі Трієсту, іранської нафти, Суезького каналу, створення Південно-східнього Азійського Пакту, недавно підписаний Середньо-азійський Пакт — все це світлі докази дипломатичних успіхів. З коротких вісток, що тут і там появляються в часописах, можна догадатись про гарячкові дипломатичні заходи, що мають ціллю зліквідувати англо-грецький та грецько-турецький конфлікти у зв'язку з Кипром і недопустити Совєтів до опанування єгипетського терену. Перед західньою дипломатією нові завдання і нові труднощі висунула остання совєтська політична офензива в південній Азії. І від висліду тих змагань залежатиме: чи вдасться московсько-комуністичній дипломатії здійснити мрію царського імперіялізму — видертися поза обшир Чорного моря ген на Середній і Південний Схід, — чи може вдасться вільному світові відкрити очі африканським і азійським народам, настороженим супроти всього, що пахне колоніялізмом, щоб побачили вони, яка правда криється за большевицькими словами і де є дійсно запорука миру та свободи. Від цього змагу дипломатії залежить доля світу.

П. А.

ІЗРАЇЛЬ І БРИТАНІЯ

Лондон. — Події на Близькому Сході непокоять громадську опінію Об'єднаного Королівства. Турбота за Кипр, воєнну базу Англії в східній частині Середземного моря, вмішування Москви у відносини між арабськими країнами і Ізраїлем через постачання зброї для Єгипту й інших арабських країн, поширення комуністичної пропаґанди на Близькому Сході і новий наступ совєтської імперії в Південній Азії та в Афганістані — все це свідчить, що „дух Женеви" обернувся в „большевицьку примару", яка готова викликати найгостріші катаклізми в цілому світі. В цьому заплутаному вузлі інтриг і (тим часом політичних) агресій особливе місце займає Ізраїль.

Для створення „національної домівки" ізраїльського народу в Палестині, мабуть, найбільше зробила Британія. Це ж з іменем лорда Балфура зв'язана відома декларація 1916 р. про забезпечення жидам організації національного життя в їхній „Землі Обітованій". Між двома світовими війнами жидівські організації цілого світу допомагали переселенцям у Палестину. В цій убогій і занедбаній країні переселенці досягли значних успіхів на полі господарському, культурному і суспільному. Можна дивуватися високому ідеалізмові молоді, що покинула країни свого розсіяння, де можна було жити на вищому рівні, і почала просте життя селян у Палестині.

Коли скінчилася друга світова війна і жиди могли оцінити страшні свої втрати від німецького нацизму, то приплив переселенців у Палестину ще збільшився. Дійшло до проголошення незалежности республіки Ізраїлю в 1949 році.

Проти нової держави виступили збройно єгиптяни та інші арабські сусіди, але вони зазнали поразки. Ізраїль устоявся в боротьбі за незалежність. В цій війні відбулися по обох боках фронту жорстокості, знані нам з історії громадянських воєн: жиди переслідували арабів у Палестині, а в арабських країнах потерпіли жиди, які від давніх століть жили в тих державах. Коло 800.000 арабів покинуло Палестину, і живуть тепер в арабських країнах, переважно в сусідній Йорданії, віддані на допомогу Об'єднаних Націй.

Ці події збудили по обох боках нових границь Ізраїлю націоналізм і шовінізм, який дуже трудно погасити. Арабські уряди домагаються знищення Ізраїльської республіки і не бажають ні політичних ні господарських взаємовідносин з Ізраїлем. Ізраїль стоїть на своєму праві жити і розвиватися на тій землі, з якої жидів виселювали різні завойовники, почавши від вавилонців і кінчивши римлянами, що зруйнували Єрусалим за імператора Веспасіяна, в I столітті після народження Христа.

Уряди Британії і З'єдинених Держав Америки хочуть забезпечити мир на Близькому Сході. Щоб не дати переваги ні арабам, ні ізраїльцям, демократичні держави дуже обережно постачали зброю в ці країни. Поки так було, погрози арабів „знищити Ізраїль" не могли викликати війни. За час свого незалежного існування ізраїльський народ і в найтяжчих обставинах створив пристойні умови життя в своїй давній батьківщині. Ізраїльці збудували демократичну республіку, в якій нема загрози диктатури чи то зліва чи справа.

Треба пам'ятати, що Москва перша визнала незалежний Ізраїль 1949 року. Можна думати, що вона сподівалася зробити з Ізраїлю свою базу поширення комунізму на Близькому Сході. Але тут московські володарі помилилися. Особливо неприємно стало володарям Кремлю, коли маси жидівського населення, громадяни СССР, захотіли переселитися із „країни соціялізму" в Ізраїль, де влада належить соціял-демократичній партії. Оскільки, на погляд Москви, Ізраїль став „найминтом світової буржуазії", то проти такого „найминта" всі засоби дозволе-

(Закінчення на стор. 3-ій)

М. Дудра

ІНВЕСТИЦІЙНІ ФОНДИ

Стаття п. н. „Біржа для всіх", яка появилася в „Свободі" з 10. XI. 1955 р., актуалізує справу промислових акцій, зокрема звертає увагу на можливості посереднього інвестування грошей в американських підприємствах, а саме через т. зв. Інвестиційні Фонди. Тому, що ця стаття є закоротка, щоб достатньо поінформувати читача про такого роду інвестиційні можливості, а при тому закралися в ній деякі неточності, автор цих рядків уважає, що не від речі буде, коли появиться ще одна інформаційна стаття на цю тему.

Інвестиційні Фонди — це відносно нове явище в Америці. Вони почали рости, як гриби по дощі, лише в 1920-х роках. До того часу американська публіка інвестувала ощадності переважно закуповуючи акції чи бонди (облігації) поодиноких підприємств. Такі безпосередні інвестиції мають ту від'ємну сторінку, що людина з малими ощадностями, закуповуючи одну чи кілька акцій в даному підприємстві, кладе все на одну ставку. Коли підприємство розвивається, тоді все гаразд, але коли зиски підприємства є недостатні, або коли підприємство має втрати, тоді такий акціонер також тратить. Він не має інших інвестицій, які евентуально надолужили б йому втрати в цьому випадку.

Основною засадою інвестування грошей є т. зв. „диверсифікація", тобто інвестування в різного роду акціях і бондах, і то в різних підприємствах та родах промислу. Цю засаду висловлюють часом дуже просто: „Не клади всіх яєць в один кошик, бо коли щось притрапиться цьому кошикові, то ти все втратиш". Ясно, що при відповідній диверсифікації людина має далеко більші шанси успіху. Згідно з „законом великого числа", можливі втрати в одному місці більше як вирівняються виїмковими зисками в інших підприємствах. Але, щоб могти диверсифікувати, треба мати більше грошей на цю ціль.

Цю проблему для людей з малими ощадностями може розв'язати Інвестиційний Фонд. Інвестиційний Фонд (investment trust, investment company) це акційна спілка (корпорація), яка випускає свої власні акції і інвестує зібрані гроші в різного роду акціях і бондах промислових підприємств. З одержаних дивіденд та відсотків Інвестиційний Фонд виплачує дивіденди своїм власним акціонерам. Таким чином гроші акціонера Інвестиційного Фонду, посередньо інвестовані в різного роду цінних паперах, закуплених Інвестиційним Фондом. На деяких інвестиціях Фонд може втратити, на деяких може мати малі прибутки, але на інших може мати виїмково високі зиски, так що в загальному ці зиски є задовільні для акціонерів Інвестиційного Фонду.

Інвестиційні Фонди є різного роду. Деякі з них менш чи більш спекулятивні. Вони закуповують головно, чи навіть виключно, т. зв. звичайні акції, які є ризиковні, але які під час добрих зисків для підприємств приносять великі дивіденти. Інші Інвестиційні Фонди більш консервативні. Вони інвестують гроші в більш безпечних цінних паперах, як, нпр., бондах чи т. зв. упривілейованих акціях. Прибутки на ці інвестиції можуть бути менші, але зате вони є більш певні. Деякі Фонди вповні диверсифіковані. Вони інвестують гроші у всякого роду акціях і бондах у різних підприємствах та родах промислу.

Є ще одна різниця між Інвестиційними Фондами. Одні з них — т. зв. „замкнені" фонди. Такі Фонди випускають усі свої акції одноразово і замикають дальший продаж. Пізніше такі акції можна набути тільки від тих, які попередньо набули їх прямо від Інвестиційного Фонду, або від інших продавців. Також продати такі акції можна тільки іншим покупцям, а не Інвестиційному Фондові. Звичайно такі акції, подібно як акції промислових підприємств, є реєстровані на біржах, де їх можна купувати і продавати при помочі маклерів, які є членами біржі і посередничають у продажі між покупцями і продавцями.

Другий рід Інвестиційних Фондів — це т. зв. „відкриті" фонди (mutual funds). Вони стало випускають, тобто продають свої акції, а також купують їх на бажання акціорів. Капітали таких Фондів стало міняються — то зростають, то зменшуються.

Дві причини промовляли б за тим, щоб люди з малими ощадностями інвестували свої гроші посередньо через Інвестиційні Фонди, замість безпосередньо в промислових підприємствах. Поперше, в цей спосіб людина з малими доходами може диверсифікувати свої інвестиції. Подруге, в цьому випадку її інвестиціями завідують фахівці, які повинні визнаватись на інвестиційних можливостях краще, як пересічна людина.

На жаль, є й деякі від'ємні сторінки, зв'язані з інвестуванням у Фондах. Частина зисків, які одержують Інвестиційні Фонди, іде на покриття коштів, зв'язаних з завідуванням інвестиціями. Друга справа — це те, що у випадку „відкритих" Фондів, крім самої ціни акції, платиться ще й високе „комісове". Це „комісове" є значно вище, як у випадку акцій звичайних підприємств чи „замкнених" Інвестиційних Фондів. Зате при продажі акцій „відкритих" Фондів не платиться жадного комісового.

Чи Інвестиційні Фонди справді можуть похвалитися кращими та певнішими прибутками в порівнянні з безпосередніми інвестиціями? На це питання доволі тяжко відповісти дефінітивно. За останніх 15 років їхні успіхи в загальному замітні. Але це саме можна сказати й про безпосередні інвестиції. За цей час ціни акцій майже весь час ішли вгору. Інакше малася справа під час Великої Депресії після 1929 р. Тоді дуже багато Інвестиційних Фондів фатально заломилися. Правда, тоді вони були більш спекулятивні та не реґульовані законами. Почнинаючи від 1940 р. Інвестиційні Фонди строго реґулюються законами, і сьогодні в загальному можна мати до них далеко більше довір'я як в минувшині.

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ, ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Д-р Володимир Ґалан
Екзекутивний директор ЗУАДКомітету

ЗВІТ

з праці Злученого Українського Американського Допомогового Комітету за час від 1 січня 1953 року до 30 вересня 1955 року

на П'ЯТИХ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ ЗУАДК 12 листопада 1955 року в готелю БЕЛЬВЮ-СТРЕТФОРД у Филаделфії.

(6)

Розшуки

Далі, як і в раніших роках, веде ЗУАДК акцію розшуків. Таких розшуків перевів ЗУАДК за час свого існування близько 21.000. Значить, понад двадцять тисяч українців мали нагоду віднайти своїх рідних, чи приятелів через ЗУАДКомітет. Це тиха робота — без розголосу, але вона вимагає багато уваги і терпеливости, та й приносить багато моральної користи.

Конкурс на драматичний твір

Щоб прийти в деякій мірі з допомогою нашим письменникам, ЗУАДК проголосив минулого року конкурс на драматичні твори. Згідно з вимогами конкурсу, твори повинні були мати темою життя українських еміґрантів — побут, який і був причиною виникнення української допомогової установи, ЗУАДКомітету.

До літературного жюрі запрошено найкращих знатоків цього діла, а саме: реж. Йосипа Гірняка, письменника Святослава Гординського, проф. Григорія Костюка-Подоляка, д-ра Луку Луцева і проф. Юрія Шереха-Шевельова. Жюрі відзначило чотири твори чотирьох письменників, а саме: „Пересаджені квіти" — молодої письменниці Діми, „Чужі вітри" — Леоніда Полтави, „Тайна доктора Горошка" — Івана Керницького і „Ніч над пшеничними ланами" — Івана Смолія. ЗУАДК виплатив нагороди авторам на загальну суму 1.000 дол. Нагороджені твори були вже виставлені в різних наших театрах. Одну з п'єс з-поміж присланих на наш конкурс, хоч і не відзначену, а саме: „А ми тую червону калину" — Миколи Понеділка ставить театр під проводом реж. Володимира Шашаровського з нагоди наших Загальних Зборів, в неділю, 13 листопада, в залі Клюбу Горожан. Члени жюрі, панове Гірняк, Гординський, Костюк, Луців і Шерех не прийняли гонорару за витрати, які вони мали у зв'язку з працями в жюрі (по 25 дол. на особу) і ЗУАДК пожертвував цю всю суму 125 дол. на Об'єднання Українських Письменників „Слово".

Стипендія ім. Луки Мишуги

На своєму жалобному засіданні в дні 12 лютого ц. р. Екзекутива постановила відзначити пам'ять померлого нашого голови д-ра Луки Мишуги встановленням стипендії його імени для студента Суспільної Служби в котромусь із американських університетів. Згідно з умовами Конкурсу стипендія в сумі 500 дол. призначена для українського студента, який студіює Суспільну Службу у котромусь із американських університетів і має за собою бодай один рік студій Суспільної Служби. На конкурс на цю стипендію прийшло десять подань від українських студентів, але ні один не відповідав вимогам конкурсу. Конкурс на стипендію ім. Луки Мишуги і далі актуальний. Цією стипендією ЗУАДКомітет хоче допомогти виховати українських дипломованих працівників Суспільної Служби, які працювали б в українській громаді.

Книга про ЗУАДК

З нагоди десятиріччя ЗУАДКомітету Дирекційна Рада винесла постанову виготовити книгу, яка охоплювала б усю працю ЗУАДК за той час. Ця книга вже готова, її треба піддати остаточній редакції і віддати до друку. Книга матиме понад триста сторін друку і це буде не лише історія ЗУАДКомітету в усіх етапах його праці, але й поважним вкладом в історію нашої спільноти та її зусиль допомогти менш щасливим за нас.

Правна охорона

У зв'язку з судовою справою родини Вальківця в Шикаґо (ця родина прибула заходами ЗУАДКомітету до ЗДА) зактивізувалась дуже справа тих осіб, які мають неточності в документах. Маємо велике листування в цій справі, пороблено вже різні заходи перед урядовими чинниками. На розправі в Шикаґо виступав в обороні Вальківця екзекутивний директор ЗУАДК з доказовими матеріялами. Оборонцем в цій справі був член Дирекції ЗУАДКомітету, адвокат Р. Смук. Правда, деякі круги повели пропаґанду, інсинуючи, що особам з неправдивими даними загрожує депортація. Такої загрози не було і нема. Справа в Шикаґо була видвигнена спеціяльно, щоб дати змогу показати глибину проблеми, яка змусила людей, в обороні свого життя, поробити зміни у своїх документах. ЗУАДК створив спеціяльну Комісію у складі: д-р Ґалан, адв. Панчук, адв. Смук і д-р Стахів, завданням якої є тримати палець на живчику цієї справи і довести до повної її розв'язки в рямках американських законів. Ця комісія співпрацює із подібною правною Комісією УККА під проводом адвоката М. Пізнака. Треба ствердити, що загрози депортації нема, а полагодження справи натрапляє лише на тверді американські закони, зміни яких для цієї справи не легко добитися.

ЗУАДК мав уже не одну справу подібного і більшого значення. Це ж ЗУАДК один із перших станув в обороні наших еміґрантів перед насильною репатріяцією, внісши на нараду УНРРА в 1946 році в Атлантік Сіті своє меморандум, яке стало підставою для постанов проти репатріяції. Теж багато чинностей має ЗУАДК у зв'язку з записами української національности в громадянських документах. ЗУАДК перевів теж у цій справі цілий ряд інтервенцій. Теж у цій справі ЗУАДК співпрацює з УККА.

Збори, наради, засідання

Вся праця ЗУАДКомітету була плянована і вирішувана на зборах, нарадах і засіданнях Дирекційної Ради та нашої Екзекутиви. Від попередніх Четвертих Загальних Зборів 21 і 22 лютого 1953 року відбулись чотири наради Дирекційної Ради ЗУАДКомітету, а саме: 22 лютого 1953 р., 24 і 25 жовтня 1953 р., 26 вересня 1954 і 11 листопада 1955 року. На всі ці наради були виготовлені точні звідомлення з праці ЗУАДКомітету. На нараду 26 вересня 1954 року звіт екзекутивного директора обіймав понад 50 сторін друку і був точним переглядом праці ЗУАДКомітету за звітовий період. Члени Дирекції були постійно інформовані про справи ЗУАДКомітету окремими повідомленнями і звідомленнями.

У звітовому часі вібулись такі наради Екзекутиви ЗУАДКомітету:

1953: 6 березня і 12 квітня у Филаделфії, 16 травня в Ню Йорку, 7 червня і 23 липня у Филаделфії та 29 серпня, 12 вересня і 28 листопада в Ню Йорку.

Рік 1954: 2 січня, 31 січня, 6 березня, 17 квітня і 19 червня у Филаделфії, 10 липня, 14 серпня і 10 жовтня в Ню Йорку, 13 листопада у Филаделфії і 18 грудня в Ню Йорку.

Рік 1955: 30 січня в Ню Йорку, 12 лютого і 5 березня у Филаделфії, 24 квітня, 21 травня і 26 червня в Ню Йорку, 20 серпня і 8 жовтня у Филаделфії та 29 жовтня в Ню Йорку.

Наради і засідання вів голова сл. пам'яті д-р Мишуга, а в час його хвороби та після його смерти перший заступник голови — д-р Стахів.

Д-р Кость Кисілевський

КУРСИ І ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА У ЗДА

(Звіт з діяльности за 6 років).

На весні 1949 р. вирнули серед нової іміграції питання, як зберегти від затрати національної свідомости дітвору, найдорожчий український скарб, врятований з пожарищ, як виховати новий тип юнацтва, в якого душі поруч американських зайняли б місце передусім українські святощі; яких засобів ужити до навчання українознавства в повнім його розумінні.

Відповідь на ці питання дала „Учительська Громада" при співпраці „Самопомочі". Вони почали організувати курси та школи, провідною напрямною яких стали Шевченкові слова: „І чужому научайтесь, свого не цурайтесь!"

В усіх українських скупченнях успішно проходять вписи на курси восени 1949 р. (понад 300), що з кожним днем кращають і ростуть. Реєстрація вчительства дає тоді теж поважні успіхи (понад 400). Сходини, віча, дискусії на виховно-навчальні та організаційні теми дають у висліді статут, реґулямін, програми нової установи. В її основу покладено релігійно-національне виховання та точне пізнання України в минулому й сучасному. Як засіб навчального виховного процесу вибрано вирощування любови до Бога й України, вивчання найкращих її творів, життя, побуту, мови. При тому пошана для американських цінностей була теж одною з основ виховання на курсах. Для осягнення добрих успіхів програми побудовано на шостирічній науці в нижчих курсах і дворічній науці українознавства на вищих курсах, що мали кінчатися іспитом (матурою) та переходом до університету українознавства або до студії в цій ділянці на інших високих школах.

Отже — релігія, мова, література, історія, географія, господарство, природа, мистецтво, етнографія, світоглядові питання України стали предметами навчання, розподіленими відповідно до віку та знання учнів по групах і клясах. Заплановано теж українознавство для англомовних груп, бо 10% вписаної дітвори були народжені в ЗДА і тільки говорили та розуміли по-українськи.

На курсах приймається засада оплат за науку від 2 до 8 долярів місячно з правом знижки, бо в багатьох випадках власники домівок та шкіл погодились віднаймати їх тільки за добрим чиншом. Були одначе й такі добродії, що дали безплатно свої домівки, напр. у Филаделфії Український Горожанський Клюб, у Шикаґо гр.-кат. парохія св. Отця Миколая та й інші. Пласт, Об'єднання бувших вояків України, Самопоміч, православні парохії відступають свої залі за низьким чиншом і даром. Також й американські установи ставляться прихильно до курсів та віддають до вжитку домівки і школи на суботу, за малою оплатою, наприклад між іншими в Балтимор, в Джерзі Сіті та в інших містах. Наслідком того в деяких курсах обнижено оплати. Фінансовими справами займаються передусім батьківські комітети, кружки Рідної Школи, окремі касієри та контрольори.

Прийнялася постанова, щоб відбувати навчання три рази в тижні по 2 години в кожній групі чи клясі, особливо в п'ятницю та в суботу, а також у вівторок. Одначе наслідком умов у переважній частині курсів залишилось двократне і одноразове кількагодинне навчання. Триднева наука по дві години збереглась тільки в Ню Йорку, а дворазова в Нюарку. Обидві форми навчання виявили найкращі успіхи, бо кількаразове перебування дітвори на курсах активізує її мову, національні звички, усвідомлює найкраще її духовість. Про це свідчать успіхи при кінцевому іспиті в червні 1955. В Нюарку і Ню Йорку при дуже поважному та основному іспиті на 26 кандидатів 13 склало його з відзначенням, 7 з дуже добрим успіхом, 6 з добрим, а відбувався він усно й письмово при делеґатах Шкільної Ради УККА (д-р Никифор Гірняк з Пасейку та д-р Володимир Калина в Ню Йорку) і в приявності делеґата Інституту Заочного Навчання УВУ, д-ра Миколи Шлемкевича, які високо оцінили відповіді та з признанням висловились про працю зборів і учнів.

Не можна поминути того, що поруч курсів українознавства існували в Ню Йорку впродовж п'яти років матуральні курси з усіх предметів української реальної гімназії, які дали змогу 62 абітурієнтам закінчити матурою (европейською) середню освіту та записатися в університети й колеґії ЗДА і Канади.

З наших товариств найгарячіше співпрацював з курсами Пласт, за що належиться йому особливша вдячність.

Крім науки, виявилась велика потреба влаштувати для виховних і навчальних цілей виступи дітвори та юнацтва з прилюдними імпрезами та в радіовисильнях. Вони робили курсам добру славу серед батьків, ширшого громадянства та чужинців. Національні, традиційні святкування знайшли тут відповідне місце на показ успішности, особливо в промовах, деклямаціях, інсценізаціях, поставах театральних п'єс для дітей, забавах, співах, танках тощо. Всюди наші курсанти здобували собі прихильність та признання. Загально-громадянський концерт Шевченка в Ню Йорку 1952, шкільне свято Шевченка в Клівленді 1953, імпрези в Шикаґо, Дітройті, Филаделфії, Ню Гейвені, Денвері, Джерзі Сіті й ін., драматичні вистави в Нюарку, Балтимор, Клівленді й ін. Всі ті імпрези визначались дбайливим приготуванням учителів-мистців, які самі шили костюми, малювали декорації, вчили, режисерували, укладали дитячі п'єси (Наталія Стефанова, Михайлина Ставнича, Р. Завадович і інші). Число п'єс та імпрез обтяжувало дуже дітвору. Тому в останнім шкільнім році поставлено обмеження до трьох виступів в році.

„Учительська Громада", як власник курсів в Шикаґо, Ню Йорку, Нюарку, Клівленді, Филаделфії, устійнює програми навчання, апробує підручники та лектури, організує бібліотеки, архіви мап, приладів, образів, закуповує епідіяскопи для унаочнення науки, видає низку звітів із щорічної праці з виховно - навчальними статтями М. Кокольського, д-ра Н. Гірняка, В. Лева, д-ра К. Кисілевського, інформує пресу про працю, недостачі та успіхи, (д-р М. Терлецький, О. Левицький, особливо „Свобода" поміщує завжди ці інформації, за що їй вдячність). Звіти в 1951, 1952 та врешті спільний звіт у 1953 (32 сторінки петиту із численними знімками, показують громадянству напрямні та працю курсів. У 1952 р. „Учительська Громада" видає у Филаделфії І-у частину „Української мови" Богдана Романенчука, в Ню Йорку при жертві в сумі $200 від УККА видає читанку з українознавства для вищих кляс п. з. „Слово Рідне", проф. д-ра К. Кисілевського; рецензує та апробує нові підручники з історії, географії д-ра М. Дольницького, Буквар-читанку І. Корицького п. з. „Мово Рідна".

У 1952 р. учительські громади в Ню Йорку з Нюарком, Шикаґо, Клівленді творять централю для успішнішого ведення педагогічно - дидактичних завдань та для уодностайнення процесу навчання в найбільших осередках іміґрації. Тоді відбувається перший з'їзд делеґатів від Ню Йорку, Нюарку, Шикаґа та Клівленду.

(Закінчення буде)

Антін Рудницький

ПРО ПРОГРАМУ КОНЦЕРТУ „КОБЗАРЯ"

Не дивлячись на буцімто, доволі велике число хорових творів в українській музичній літературі, коли треба зложити програму хорового концерту — не так воно легко. Бо добрих дев'ятдесят, або й більше, відсотків цих творів, це обрібки наших народних пісень, усі, здебільша, „а капелля", себто без інструментального супроводу. Хорових творів в нашій музичній літературі взагалі мало, а справді „оригінальних" в розумінні походження і мистецької вартости ще менше. Особливо це торкається творів світської, не-церковної музики.

Тому, що в своєму попередньому концерті, в зимі ц. р., „Кобзар" виконував чималу скількість хоротких творів народної музики, в черговому, теперішньому концерті хотілося скласти програму по-змозі „оригінальну", для різнородности, не включаючи в неї цим разом народних пісень. А знову тому, що в попередній програмі вся друга її половина складалася з творів чужої музики Бах, Ваґнер, Мендельсон і Гуно — то цим разом хотілося мати програму по змозі чисто українських авторів. Ось вона:

Бортнянський - Рудницький: Концерт № 1. Цей твір це перший з 35-ти чотиро-голосових концертів нашого найвизначнішого представника церковної музики, Дмитра Бортнянського (1751—1825). Перші слова твору „Воспойте Господеві пісень нову..." відразу віддають настрій цілого твору: радісного, зворушливого гимну в честь Творця. У концерті (цю назву залюбки вживали наші композитори церковної музики напереломі 18-го і 19-го сторіччя, дарма, що насправді ці твори були писані в формі західньо - европейських мотетів) — є чотири короткі частини („Воспойте Господеві", „Да возвеселиться Ізраіль", „В тимпани і псалтири", „І вознесет...") усі в живому темпо, з „містком" (получениям) між третьою й четвертою частиною („Яко благоволить...") у повільному темпі та такою же повільною трьох-тактовою „кода" (закінчення).

В новій редакції автора цих рядків поправлене й вигладжене голосоведення, яке у друкованих виданнях, як українських, так і чужих, у численних місцях є неточне або сумнівне, бо відмінне від хорового стилю Бортнянського. Те саме відноситься й до знайдених ритмічних і гармонічних неточностей чи розбіжностей в поодиноких виданнях.

Концерт Бортнянського виконується з оркестрою — мабуть взагалі перший у такій комбінації твір Бортнянського, бо всі його церковні пісні написані „а капелля", без супроводу. Та особливий „інструментальний" характер цього твору й його часті модуляційні переходи, на думку автора перерібки, оправдують оркестровий супровід твору. Інструментація, до речі, написана в стилі церковної оркестрової музики 18-го сторіччя.

Мирон Коваль: „Ніч у степах Башкирії". Автор — сучасний український композитор, у двадцятих роках учень Музичного Інституту в Одесі. Повернувши з поїздки з етнографічною комісією до азійських країн, він написав ораторію „Схід", одною з частин якої є „Ніч у степах Башкирії". Незабаром потім його арештували й від того часу слід загинув по тому талановитому композиторові.

Стеценко: Колискова пісня. Написана до поеми О. Коваленка „Мати старчиха", ця сумовита пісня, повна щирої лірики, мабуть один з двох-трьох найкращих творів Стеценка (1882—1922). Початкова мелодія — у фортепіяні — переплітається між сопрано-сольо, скрипкою й фортепіяном на тлі ніжного хорового супроводу.

І. Іванів: Прихід весни. В цьому бадьорому хоровому творі описане пробудження природи з зимового сну й радість з цього приводу.

Рудницький: Друга Симфонія (українська) — написана в р. 1942 в Ню Йорку, в періоді років, в яких автор особливо цікавиться народною піснею й використав її в низці інструментальних і вокальних творів: Симфонія написана у клясичній, чотирьох - частинній формі, з першою частиною теж у клясичній, сонатовій формі. Симфонія починається повільним вступом, в якому в обої-сольо є перші натяки на головну тему пісні „Ой колись була розкіш воля, а тепер неволя", якою — в її повному виді — починається „алеґро". Друга, контрастуюча тема цієї першої частини, це лемківська пісня „Я в кватироньці сиджу..." Друга частина „Скерцо" (в цьому концерті вона не виконується) використовує одночасно декілька тем, які переплітаються й лучать усякими засобами імітації й інших контрапунктичних форм. Тема третьої частини, „Анданте", повільної, це „Ой з-за гори кам'яної..."; врешті остання, швидка, використовує відому нар. пісню „Ой що ж то за шум учинився...".

Новинкою в українській сучасній симфонічній літературі автор вважає уживання в структурі цієї симфонії, побіч народних тем теж оригінальні, які з вище згаданими народними тематично й контрапунктично в'яжуться в одну органічну цілість. (У головних українських сучасних оркестрових творах, Ревуцького 2-ій Симфонії, Лятошинського увертюрі на чотири народні пісні, Барвінського Українській Рапсодії, Козицького Сюіті „Козак Голота", Коляди „Гавриляді" й ін., композитори використовували тільки матеріял народних пісень). Такими оригінальними темами, епізодами й фраґментами є м. і. „анданте апасіонато" у першій частині (в якому автор намагався віддати настрій кінцевих слів пісні"... а тепер — неволя..."), головна тема й тріо в „Скерцо", вступ і закінчення частини „Анданте", врешті ґротескового характеру побічна тема останньої частини.

Серед своїх творів з народною тематикою автор вважає свою „Другу Симфонію" — побіч своєї першої фортепіянової Сонати ор. 10 — найважнішими.

Лисенко: Б'ють пороги. Ця найбільш відома — й улюблена — кантата Лисенка до слів Тараса Шевченка, є разом з його „Радуйся ниво" мабуть його найкращим твором. Повна динаміки й широкої мелодики у початкових мужеських хорах та виразової лінії в сольо мужеських голосів, кантата осягає вершини драматичної експресії в тріюмфальній частині для мішаного хору, одній з найбільш ефектовних в цілій українській хоровій літературі.

• ПОВІДОМЛЕННЯ •

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
11½ Вест 26 вул., Ню Йорк
В неділю, 11-го грудня 1955 р., о 8-ій год. веч в приміщенні УВАН у США відбудеться
ПОШИРЕНЕ ЗАСІДАННЯ
Управи УВАН у США
на якому проф. М. Ветухів зробить доповідь: „10-річчя заснування Української Вільної Академії Наук в Німеччині".

Управа УВАН у США

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Міннеаполіс, Мінн.

Зустріч Ветеранів Армії УНР.

Дня 21-го листопада 1920 року о годині 18-ій останні стежі Армії УНР залишили Рідну Землю — вак записано в історії.

На 35-ліття цієї болючої дати ветерани Визвольних Змагань і їхні родини в Ст. Пол — Міннеаполіс влаштували товариську зустріч з вечерею для всіх учасників цих подій, без різниці, в якій формі вони брали участь (науковці, мистці, урядовці чи військовики).

Зустріч відбулася в суботу 26-го листопада в гарно прикрашеній пальмами і квітами залі ґотелю „Дикман" у Міннеаполісі. Присутніх було 46 осіб.

Відкрив зустріч привітальним словом голова ветеранів ген хор. К. Смовський, який в ядерній промові з'ясував значення цієї дати і в коротких словах передав події останніх боїв і ролю, яку відограло наше воїцтво на еміґрації.

О. прот. М. Антохій благословив вечерю молитвою. Хвилиною мовчанки вшановано пам'ять тих побратимів, які лягли смертю славних там, над Збручем. З особливим пієтетом вшановано пам'ять тих друзів, з якими разом переходили Збруч, і які рівно через рік у цей же злощасний день 21-го листопада, майже в цій самій годині так чесно, так славно прийняли смерть під Базаром.

В промовах брали участь відомі громадянству — проф. Доманицький, проф. О. Петрів, о. прот. А. Кість, полк. Филонович, полк. Филипович, інж. Романенко та інші. Господарем був сот. Генсьоровський. Надійшло бабагато листів і телеграм з вояцьким і дружнім привітом для присутніх від друзів зброї. Привітали в теплих словах ген. хор. Загродський, ген. хор. М. Садовський, сот. Маль - Малюта та інші. Знаменним був лист, надісланий з Канади сот. І. Липовецьким, що в коротких словах звучить так: „Завдяки ідейності й організованості кадрів Армії УНР, ми на протязі цих 35 літ еміґрації здобували бастіон за бастіоном, вибивали Москву зо всіх позицій, які вона займала в українському питанні на міжнародному форумі. І в тому аспекті, в якому тепер представлено питання України в світовій опінії і політиці, — наша воєнна поразка над Збручем 21 листопада 1920 року стала тут на еміґрації нашою політичною перемогою".

При столі, гарно прикрашеному квітами, з погашеним електричним світлом і тільки запаленими свічками на хвилину забулися будні життя, і тільки візія розп'ятої України, перед 35-ти роками залишеної Рідної Землі, стала перед очима тих, які не тільки своїм чином, а й власною кров'ю як це зробило багато з присутніх, вписували цю дату в історію нашого народу.

Зустріч відбулася в надзвичайно теплій товариській атмосфері під гаслом і далі нести в своїх душах ореол доби Визвольних Змагань.

О. В-енко.

Нюарк, Н. Дж.

Молодь Героям.

Дня 27-го листопада ц. р. філія ОДУМ в Нюарку відзначила пам'ять Героїв поляглих під Базаром в обороні рідного краю.

Свято - академію, яку започатковано американським гимном, відкрив культ.-освітній референт філії — М. Богатський. Він в своєму вступному слові яскраво підкреслив, якої великої ваги є для нас, як молоді, це свято. — Ми українська молодь, якій доля судила опинитися на вільній землі Вашинґтона, являємося продовжувачами ідей, за які віддали своє життя сини української землі — зазначив М. Богатський.

Головну доповідь прочитав учасник визвольних змагань сот. Хранович. Доповідач детально переповів всі ті події, які привели до трагедії під Базаром, та представив геройську поведінку українських вояків, які, чекаючи на розстріл, відмовились від большевицьких заманювань перейти на їхній бік. Він зазначив, що той звірський вчинок російсько - большевицькими сатрапами, був лише початком його жорстоких дій в Україні. Сьогодні він повторив ці нелюдські вчинки на очах вільного світу в Кореї над вояками ОН. Дуже скромна і коротка академія пройшла з гарним успіхом. Почалась вона в точно зазначеній годині, що було несподіванкою для деяких учасників свята. На кінець відспівано український гимн.

Ів. П.

● **У Брісбейні,** в Австралії, 39-літній недавній німецький іміґрант Карль Каст, перебуваючи у шпиталі, на лікуванні, застрелив двох лікарів-хірургів, коли вони приймали хворих, та вкинув бомбу до приймальної кімнати третього лікаря, але той щасливо втік. Негайно після того Каст кинув 4 бомби до вестибюлю лікарні, з яких — на щастя три не вибухли, а одна відірвала три пальці випадковому відвідувачеві. Від тієї бомби, що вибухла, згинув і сам Каст.

● **Член Крайового Демократичного Комітету Кармін ДеСапіо** заявив через радіо, що у виборах 1956 року переможуть демократи, без огляду на те, хто буде їхнім кандидатом на президента.

● **Пані Сун Ят-сен,** вдова по засновникові й першому президентові Китайської республіки, яка підтримує комуністичний режим, прибуде з відвідинами до Індії. Її рідна сестра є дружиною маршала Чіянґ Кай-шека, найбільшого ворога комуністів.

ІЗРАЇЛЬ І БРИТАНІЯ

(Закінчення зі стор. 2).

ні. І ми бачимо, як уже наприкінці життя Сталіна почався в СССР антисемітський курс і загострилося переслідування сіоністів, як „буржуазних націоналістів".

Тепер Москва вибрала собі арабський націоналізм за союзника проти Ізраїлю. Постачання наймодернішої зброї для Єгипту та інших арабських країн із Москви призначене формально для „оборони", хоч трудно собі уявити, щоб два мільйони ізраїльців хотіли почати агресію проти 40 мільйонів арабів. Провідники арабських країн і особливо Єгипту зовсім не ховають своїх намірів — „розправитися" з Ізраїлем, коли їм удасться мати достатню кількість зброї.

Занепокоєні цим відповідальні політики Великобританії (напр., сер Антоні Іден у недавній промові в Лондоні) висловлюють побажання, щоб між країнами арабськими та Ізраїлем дійшло до згоди, на основі взаємного порозуміння. Ця промова не знайшла приязного відгуку ні в Ізраїлі, ні в арабських країнах. Щоб не віддати арабів зовсім на поталу російської пропаґанди і політичного впливу, англійський уряд почав постачати зброю для Єгипту: це забезпечує дружні відносини між Єгиптом і Британією.

Королівство Йорданія має військо, зорганізоване англійськими старшинами, і на чолі того леґіону стоїть англійський генерал Глабб („Глабб-паша"). В цих обставинах, коли б дійшло до війни між Ізраїлем та Йорданією, то англійські старшини мусіли б командувати військом Йорданського королівства . . . Англія дуже заінтересована в „рівновазі сил" на Близькому Сході, бо арабські країни постачають нафту, якої Ізраїль дати не може. Втратити вплив в арабських країнах, — значить втратити джерела нафти на користь Росії.

Коли глянемо на Україну, звідки Москва масово вивозить населення за Урал і куди насилає росіян, то можна собі уявити, що за деякий час „наша земля буде не наша". І коли наші люди доживуть слушного часу і захочуть вернутися в рідний край, то їм можуть сказати: „Ідіть геть, де ви так довго блукали"?

Отже, ми можемо зрозуміти настрої ізраїльців, які вважають землю своїх предків за свою і готові її боронити при всяких обставинах.

О. Сиц

ДВА РІВНЯННЯ

(Фейлетон).

Мої друзі напевно від сміху за животи схопляться, почувши, що я про аритметику (я був найгірший матиматик кляси, школи і старого краю)... Але я не про ті ломиголовні „рівняння з одною", чи „двома невідомими". Мої рівняння з самими відомими — а проте в них ще важче розібратися...

Пригадую свою розмову з громадянином міста С. Л., з-перед п'яти років.

— Приїхав, знаєте, — оповідав громадянин (назвім його Б.!) — до нашого міста відомий мистець А. Приїхав і каже: „Слухай, Майку! — робимо велику імпрезу. Але... (тут посукав пушками пальців)... „моні" треба. Підпишись — каже — на цій збірковій листі, що ти на імпрезу сто долярів дасш"... Я схопився руками за голову, але мистець відвів мої руки від голови: „Не бійся — каже — Майку — *я від тебе тільки підпису хочу.* Розумієш: тільки підпису"... „Навіщо ж тобі мій підпис"? — питаю — „Побачиш"...

І що, гадаєте, не побачив?... За тиждень приходить наш мистець знову — на обличчі в нього щастя з радістю гопака тнуть. „Бачиш — каже — Майку, навіщо твій підпис був?..." В., побачивши, що ти сто долярів дав, в шевську (він, знаєте, швець) пасію попав, а далі шпурнув копитом об землю і гукнув: „Як такий задрипаний Б. сто долярів дав — я даю стодвадцять'ять!" Крамар Г. не міг попадати в шевську пасію з професійних причин, але в крамарську, дослівно, ґросерську, таки впав: „Маєш тут стоп'ятдесят долярів і скажи тим двом нужденникам, що вони ніколи мене не засоромлять вищими датками на справу. Ніколи!!!... Ну, а вже ясно, що вищі сфери, як будівельний підприємець, аптикар, лікар і погребник тимбільше набивали ціну. Кожний скакав, кожний впадав у свою професійну пасію (бо нема в цій країні такої важкої розлуки, як з долярами!) — але остаточно, кожний давав і обов'язково більше давав, як попередник. Бо кожний свою амбіцію має..."

За цими словами мистець витягнув з кишені звій банкнотів і став перераховувати: дві тисячі п'ятсот долярів!... Я, очевидно, зрозумів, що він про буряки на здогад моєї капусти — і з пасією починав уже витягати мошонку, щоб побити рекорд погребника, але мистець знову схопив мене за руку: „Ні, Майку, не треба. Я свиня, але аж не така велика, як ти гадаєш. По-перше, я осягнув свій прелімінований бюджет повнотою, а по-друге — все це, власне кажучи, твій підпис дав. То він людей так на дусі зрушив..."

***

Ось вам одне рівняння. Де тут, яка тут хоч би одна невідома?...

А тепер інше рівняння.

Оттак п'ять років пізніше маґістер Г. пильним інтеліґентним зором список платників Національного Датку пробігає... Маґістер, лютиться, піниться — в маґістерську пасію попадає. Врешті відкладає список і об'являє:

— Ні, як пан інженер ще не дали — пожду ще й я!...

А пан інженер в той же час, з інженерською пасією, в списку датку маґістра шукає — і теж такий висновок робить...

А з них так звані маси приклад беруть... Велика більшість людей ждуть. І рік проходить. І в касі УКК пусто...

Проголосила „Свобода" збірку на „Веселку". Почалися нові студії списку жертводавців...

— Безробітний, старий, недужий б. учитель доляра жертвує. І цей дорогий у нього, щиро - жертвований доляр за бойову фанфару людям, молодим здоровим людям, з двома - трьома „пейдами", з автом, (подекуди вже й з двома); з хатою стає:

— Що-о-о? Такий великий інтеліґент доляра?... Я десятку хотів вислати, але як так — і я тільки доляра дам!...

А інші дивляться, що такі багатії тільки доляра дають і до висновку доходять, що вони, пропорційно... взагалі нічого не дають...

***

Ось вам друге рівняння! Як бачите, теж з самими тільки відомими (величинами й фактами).

Котре рівняння волієте?

Я гадаю — що перше, давнє рівняння вгору, ніж модерне рівняння вниз...

І тому хочеться впасти на коліна й молитися: „... і заверни нас до зарібкової еміґрації, но ізбави нас від політичної! Амінь".

● **Хвиля втікачів** із Східньої Німеччини на Захід дещо змаліла: в листопаді втекло 25,963 німців з-під совєтського режиму, а в жовтні було їх на 7,711 більше. Цю знижку пояснюють загостреною контролею руху між східнім і західнім Берліном.

Совєтські підручники фальшують історію

Об'єднані Нації. — Д-р Лютер Івенс, директор ЮНЕСКО, організації Об'єднаних Націй для справ Виховання, Науки і Культури, — дістав від колишнього американського сенатора й співосновника ЮНЕСКО, тепер одного з видавців Британської Енциклопедії, — Вільяма Бентона, листа зі зверненням уваги на совєтські шкільні підручники. Бентон впродовж місяця об'їздив СССР і там між іншим познайомився з деякими совєтськими шкільними підручниками, при чому вперше наочно переконався про давно відому справу, — як то совєтська влада цинічно перекручує історичні факти і в яких історичних фальшах навчає своїх дітей і молодь. Тому, що СССР вступив в минулому році до ЮНЕСКО, а завданням тієї організації ОН є стежити, щоб його члени не виховували молоді в незнанні історичної правди зі шкодою для співжиття народів, то Бентон просить Івенса встрянути у цю історію. Він находить цілу низку цинічних сфальшувань, як напр. представлення справи пакту Молотова й Рібентропа, як акт в користь миру, пояснення нападу на Фінляндію загрозою окупування Ленінграду фінцями, виграння другої світової війни виключно силами СССР з повним промовчанням не тільки перемог західніх альянтів, але й їх допомоги Совєтам і т. п. Навіть програну Японії пояснено виключно, як перемогу совєтської зброї, хоч Совєти, як відомо, приступили до війни на 6 днів перед капітуляцією Японії. У листі Бентона наведено м. ін. такий уступ шкільного підручника історії в совєтських школах: „українці, білоруси, литовці, латиші, чехи, поляки, мадяри, румуни й болгари вітали совєтських бійців, як своїх визвольників і висловлювали бажання стати частинами Совєтського Союзу".

Освідомна кампанія за приспішення щеплення вакциною Солка

Вашингтон. — Голова Крайової Фундації для поборювання дитячого паралічу Безіл О'Коннор заявив, що ця інституція незабаром почне вести освідомну кампанію серед батьків і лікарів, щоб поширити і приспішити щеплення дітей вакциною д-ра Солка. Представник цієї фундації заявляє, що майже 40 відсотків вакцини д-ра Солка не використані, бо серед батьків панує апатія і страх перед цією вакциною та перед щепленням проти поліо. Між Різдвом і Новим Роком фундація вишле сотки тисяч брошур до лікарів і урядів здоров'я з інформаціями про щеплення проти поліо. Десять днів пізніше фундація вишле 35 мільйонів обіжників до батьків дітей, в яких буде написане, що щеплення проти поліо безпечне, і тому батьки повинні якнайскоріше нащепити своїх дітей. О'Коннор заявив, що він бажав би, щоб до червня 1956 року нащепилося коло 28 мільйонів дітей і юнаків та юначок, щоб новий сезон дитячого паралічу застав усіх забезпечених проти цієї жахливої недуги.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 349 відбудуться в неділю, 11-го грудня, о год. 2-ій попол., в домі Лісного. — І. Шегера, предс.; В. Ясіновський, кас.; М. Лісний, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира Відд. 130, відбудуться в суботу, 10-го грудня, о 8-ій год. веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. Перед зборами можна вплатити членські вкладки, бо на річних зборах не прийматимемо вкладок. — О. Марків, предс.; Г. Лучанко, фін. секр.; М. Кравчук, кас.; І. Малець, рек. сек.

ЮТИКА, Н. Й. — Повідомляється членів Відд. 484 ім. Т. Шевченка, що чергові місячні збори відбудуться в суботу, 10 грудня ц.р., о год. 7ій веч., в приміщенні церковної залі, при 1108 Стейт Ст. Проситься всіх членів, прибути на збори для обговорення важливих справ і визначення дня на річні збори. Довгуючим членам пригадується про вирівнання членських залеглостей, бо при кінці року Управа Відділу буде примушена вжити права статуту УНСоюзу. При цій нагоді, ласкаво проситься всіх членів, щоб вносили свої датки на Народний Фонд УККА за 1955 рік, як рівнож висилали на пресовий фонд „Веселки". Вашою мінімальною жертвою, даєте нашим дітям під Різдвяну ялинку, чудовий український дитячий журнал, в заміну за „камікс". — В. Запаранюк, секр.

КОГОВЗ, Н. Й. — Річні збори Б-ва св. Петра і Павла Відд. 57 відбудуться в неділю, 11-го грудня, о 2-ій год. попол., в Укр. Клюбі. Проситься всіх прибути, буде вибір нової управи на рік 1956. — Гр. Недільський, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ Відд. 59, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10-го грудня, в У. Н. Домі 517 Галет вул., о год. 7:30 веч. Проситься всіх вирівняти свої довги по кінець місяця грудня, щоб секретар міг вислати всі гроші найдальше до 21-го грудня до гол. канцелярії і закнути рахунки для контролі. Приєднуєте нових членів до УНСоюзу. Вибір нової управи відбудеться в січні 1956 р., і буде звіт контролі. — Управа.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського, Відд. 219, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, 10. грудня, о год. 6:30 веч., в церковній залі 675 South 19th St. Просимо усіх членів явитися на зборах, бо будуть річні звіти і вибір управи на рік 1956. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. Петра і Павла Відд. 102 відбудуться в неділю, 11-го грудня, зараз по співаній Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th. Як рівнож повідомляємо, що річні збори відбудуться в понеділок, 26-го грудня, о год. 1:30 попол., в церковній залі. Просимо всіх прибути. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Б-во св. Николая Відд. 276 повідомляє членів, що річні збори відбудуть в неділю, 11-го грудня, о год. 2-ій попол. Буде вибір нової управи на 1956 р., тому проситься усіх членів прибути. — С. Іваницький, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов" повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 11-го грудня. Проситься всіх членів, що мають якібудь задовження вирівняти їх сего року, щоб перевести контролю перерд річними зборами, які відбудуться в січні 1956 р. — М. Дубас, предс.; М. Сеник, кас.; А. Гарасим, секр.

ТОЛІДО, О. — Річні збори Б-ва св. о. Николая Відд. 167 відбудуться в неділю, 11-го грудня, о год. 2-ій в залі де все. Проситься всіх членів прийти на збори, вирівняти свої вкладки як рівно ж вибрати управу на 1956 рік. — Д. Медецький, предс.; І. Кульматицький, фін. секр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пресв. Тройці, Відд. 320 повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 11. грудня, о год. 2-ій попол., в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. На зборах буде вибір управи на рік 1956. Присутність всіх членів обов'язкова. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

Гелікоптер приземлився в Центральному парку в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Гелікоптер, який віз чотирьох пасажирів до Нюарку, мусів приземлитися в Центральному парку в Ню Йорку, бо його машина була не в порядку. Поліцист виставив квиток пілотові, і він повинен би був заплатити гривну за те, що приземлився в недозволеному публічному місці. Пасажири від'їхали таксівкою до Нюарку, а гелікоптер чекав на механіка, який його направив, і після того відлетів на летовище. Коли ствердженo, що це приземлення гелікоптера було примусове, поліція уневажнила пілотові квиток на заплачення гривни. Через шість мінут після направи гелікоптера він був вже на летовищі Ля Гвардія в Ню Йорку.

● На Кипрі англійці затримали транспорт зброї, доставлений у законспіроване місце грецьким кораблем „Еолія". Цю зброю навантажено в порті Піреус біля Атен. Англійці мають тепер доказ, що греки активно допомагають зброєю і грішми революційним диверсантам на Кипрі. На одно містечко на Кипрі, в якому революціонери спалили поштовий будинок, генеральний губернатор маршал Гардінґ наклав грошову кару в сумі $5,600.

Ділимося сумною вісткою зі Знайомими, що дня 28-го жовтня 1955 р. на 81 році життя упокоївся в Бозі, прийнявши Найсвятіші Тайни, Наш Найдорожчий Муж, Батько, Дідо, Брат і Вуйко

бл. п. Григорій МЕДВІДЬ

емерит. залізничник та член багатьох Українських Організацій в Краю.

Похорон відбувся у Дітройті, Міш., дня 31-го жовтня 1955 р.

Горем прибиті

Марія Медвідь — дружина; Ірина і Теодозія — дочки; Мартин Новаківський і Вет. Лікар Вол. Богонович — зяті; Адріян і Роман — внуки; Михайло Медвідь — брат; Катерина Мартин — сестра; Кузини.

ПОДЯКА

Цією дорогою, складаємо щиру подяку Вельмишановному Отцеві Петрові Стельмахові, Проф. Завітневичеві, та всім тим Приятелям і Знайомим, які в хвилини тяжкого смутку по втраті нашого Дорогого Мужа і Батька

бл. п. Андрія МИКИТОВИЧА ПЕРЕРВИ

— прийшли до нас з потіхою і допомогою.

Родина ПЕРЕРВ

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ В „СВОБОДІ"

Адміністрація „Свободи" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошення залишається така сама, як і в попередніх роках: 2 доляри за 5 рядків, та більше, відповідно до величини оголошення а саме: 1 цаль через одну шпальту $2.00; 1 цаль через 2 шпальти $3.50; 1½ цаля через 2 шпальти $4.50; 2 цалі через 2 шпальти $6.00; 3 цалі через 2 шпальти $10.00; 4 цалі через 2 шпальти $15.00; 5 цалів через 2 шпальти $18.00; 6 цалів через 2 шпальти $22.00. Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоби передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „Свободи" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення. Зголошення святочних побажань, разом з грошевою оплатою, можна надсилати найпізніше до 31-го ГРУДНЯ Ц. Р.

ТАРЗАН, ч. 3585.- Небезпека згори.

Мавполюдина незмінно йшла слідами втікача, раз-у-раз знаходячи щось з його здобичі. Але коли запах був найсильніший — — вона нагло втратила його внаслідок зміни вітру — „уша", і відомий слід скінчився на річці.

Відчуваючи небезпеку, Тарзан обернувся саме тоді, як якийсь голос виразно промовив: — Ви на кінці шляху. Не рухайтеся!